ՓԱՐԱՎԱՆ

ՀԱՆԳԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

Մամոյ իւրաքանչիւր չորքշաբթի օրինակ է։
Սպասաւորութեան տեղն է՝ Պօլիս Շէրիֆ փաշա խան թիւ 9։
Դուռս երթալիք փոստային ծախքը առնողին վրայ է։

Շրջանին գինը կէս Օսմ. ոսկի 50
Մէկ թիւը դահեկան արծաթ 1
Ծանուցման տողը 3
Անվճար նամակ չընդունուիր։

Թիւ 683 ԺԲ ՏԱՐԻ ՇՐՋԱՆ ԺԴ. **1880** ՇԱԲԱԹ 2 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Գաղը գիւղի Թաղական խորհրդին դէմ ժամանակէ մը ի վեր է գիւղացւոց անկողմանէ գանգատներ կը լսուին եւ մենք իրը կարեւոր խնդիր չենք ուզեր խօսիլ, բայց այս անգամ նոր պատահած խնդրոյ մը առթիւ կուզենք քանի մը խօսք ընել, վասն զի խնդիրը սկզբունքի խնդիր է, մանաւանդ որ աղդային շահուց կը վերաբերի։

Գիւղացւոց մէջէն Համբարձում անունով մէկը անցեալները չաթմա մէջ օր մը յիշեալ Թաղական խորհրդին ներկայանալով (գաթի գէչապի) համան (լվռնոխապէր) մը կը խնդրէ, խորհուրդը կխմացնէ իրեն որ, կիրակի օրերէն զի գաւ լրմռնոխապէր չեն կրնար տալ։ Սոյն անձը կրկին կը խնդրէ գործին ըստիզաղականութիւնը յայտնելով, դարձեալ չեն տար խորհուրդին որոշման դէմ ըսելով եւ կիրակի օրերէն ի գաւ գլխոց խապէր չտրուելու որոշումին դիւղացւոց լսացնելու համար աղդարարութիւն մը կը բակցնեն եկեղեցւոյ խորհրդարանին դրանը առջեւ։ գիւղացւոցմէ ոմանք այս ազդը կարդալով այսպիսի որոշումը իրենց համար անընդունելի ըլալը խորհրդին իմացնելու մտօք ազդը կը պատռեն, նորէն ուրիշ մը կը բակցուի կրկին կը պատռեն, յիշեալ խորհրդոյ պատասխանատուները «զոր ինչ գրեցի գրեցի» ակղբան հետեւելով երրորդ անգամ սոյն ազդը չերչխվելի տախտակի մը մէջ դնելով կը կախեն, այս ալ կը գրցնեն, ասոր վրայ գլխին գալ կը բացուի այս բաները Համբարձումն է ընելով յիշեալ անձը Իւսկիւտարի ոստիկանութեան կը մատնեն իրրեւ խռովարար, չը ուռնանք ըսելու որ այս միջոցին Թաղական խորհրդոյ սոյն ապօրինաւոր եւ անտեղի որոշման դէմ բողոք ընելէ դադրած չէր սոյն անձը։

Համբարձում ոստիկանութեան կը ներկայանայ, իր դատախազը Ս. Թադեւոս եկեղեցւոյ (հէյէթը) ըլալը կիմանայ, երկու կողմանէ փոխանորդներ կարգուելով դատաստանը կը չարունակուի այսօր։

Մինչեւ հոս խնդրոյն պատմութիւնն էր, դանք այժմ մեր տեսութեան։ ինչպէս փչ մը վերը ըսինք

այս խնդիրը սկզբունքի խնդիր է եւ ոչ թէ անհատականութեան :

Ի՞նչ ըսել է ժողովուրդեան քուէովը պաշտօնի կոչուող Թաղ. խորհուրդ մը ժողովուրդեան կենսական չահուց դէմ ելլայ այսպիսի արտառոց անօրինութիւն մը ընէ . մինչ կա՛յ Թաղ. խորհուրդ մը որ կրնակի օրերէն ի զատ իւմուխտապէր չեմ իտար ըսելու համարձակի Գատրդիւղի Թաղ. խորհրդին նման եւ իւմուխտապէր պահանջողը իրրեւ խոռվարար մատնէ ոստիկանութեան :

Այս էֆէնտիները արդեօ՞ք իւմուխտապէրը սեղուած պահուն չտրուելու ըլլայնէ ադէկ ինչ մեծ վնասներ ծագելիքը չե՞ն դիտեր. մինչ Թալեան խորհրդոյ մը պարտքը լոկ կիրակի օրե՞րը Թաղեցւոց պէտքը լեցնել է լուր օրերու մէջ ոստիպողական գործքեր չե՞ն պատահիր , հիւանդի մը իր կամքը գործադրելու եղած առեն կիրակի օրուան սպասէ խորհուրդիս որոշումը այս է կըսուի՞ , կարելի է այդ հիւանդը մինչեւ կիրակի ի վերին երեսաղէմ կը ճանըորդէ . ո՞ր կերթայ իր կալուածները եթէ օրինաւորապէս ժառանգորդ չունի . տարակոյս չկայ որ (մահլիւլ) . մինչ այս խորհրդոյ անդամները մահլիւլը ուրախացնելու եւ հարստացնելո՞ւ համար այս որոշումի ըրեր եւ հոգ նստեր են :

Մեր այս առաջ բերած խօսքերէն պարզապէս կը տեսնուի թէ այս խնդիրը անանկ Համբարձումի եւ կամ Կիրակոսի վերաբերելիք խնդիր չէ , այլ հասարակաց իրաւանց խնդիր մ՚է զոր եթէ պատրիարքարանը չմիջամտէ կրնայ ընդարձակիլ եւ դիւզայուց եւ Թաղական խորհրդոյ մէջ խռովութիւններ ծագիլ :

Որովհետեւ երբ Թաղ. խորհուրդ մը Թաղեցւոց հետ գործը ոստիկանութեան կը հեծցնէ , այն պահուն ինկած կը համարուի իր պաշտօնավարութենէն, ո՞ր կը մնայ որ այսպիսի իրաւացի խնդրոյ մը համար բողոքող դիւղացի մը իրրեւ խռովարար մատնէ ոստիկանութեան առջեւ :

Չարմացամբ լսեցինք որ յիշեալ Համբարձում Թաղ. խորհրդոյ դէմ Պատրիարքարան ալ եկեր . բայց Ս. Պատրիարք Հայրը կարեւորութիւն չէ տուեր եւ ըսեր է իրեն որ յիշեալ Թաղ. խորհրդոյ հետ իւր ունեցած հաշիւը ոստիկանութեան դուռը տեսնայ

Եթէ մեր այս լսածը ճշմարիտ է , ատուգիւ չատ կը ցաւինք Նորին սրբազնութեան այս ընթացքին համար , վասն զի անաչառ եւ անկողմնակալ մարդու դործ չէ , մինչդեռ իւրքը չատ պարագաներու մէջ ոստիկանութեան դուռը գացած դործերուն կը միջամտէ , իսկ ոտքը գացող այսպիսի խնդիր մը հոն կը խրկէ :

Մասիս եւ Թէրճէման Պէյօղլի քարոզիչ Արժ. Վրդ. Անէս վարդապետի նկատմամբ պռակի արարողութեան մը առթիւ խել մը բաներ հրատարակած է , իբր թէ յիշեալ վարդապետը դինուցած ըլլալով հարսնիքի տան մը մէջ խռովութիւններ հանած ըլլայ որ բողոքովին հակառակ է եղեր, եւ արդէն այս մասին ուզի նամակ մը եկած է՚ղող տեղերնուս անձնուիրութեանը պատճառաւ յաչսդրդ Թերթով սխալի հրատարակեմք .

Վերջին ընդհանուր ժողովին խարբերդի առաջնորդ Արժ. կարապետ վարդապետ ալ Փիլիպպոս եպիսկոպոսի նման բողոք մը տուաւ թէ դինքը ի՞նչ յանցանօք եւ ո՞ր օրինօք Գարեգին վարդապետ եւ Պօյաճեան բռնի հրաժարական պահանջելով պաշտօնանկ ըրին , բայց նոյն օրը այդ բողոքը չը կարդացուեցաւ , դիւանին մէջ արձանագրեալ չէ ըսելով , թէ եւ լսեցինք որ յիշեալ վարդապետը իր բողոքը ժամանակին դիւանաձեւին ներկայացուցեր է , բայց նա չենք գիտեր ինչ պատճառաւ արձանագրել չէ ուզեր առենապետին տար ըսելով :

Ախո՜ր որ քանի տարուան սահմանադրական ազդ մը ենք ըսելով կը պարծենամք, տակաւին ամեն դործերնիս միապետական են եւ բռնապետական եւ այսօր առանց քննութեան եւ առանց դատաստանի առաջնորդներ պաշտօնանկ կըլլան եւ ամբաստանեալ առաջնորդներ առանց քննութեան երկու աւուր մէջ չես գիտեր ինչ կը դառնայ , նոր պաշտօնները կը սիրանան :

Ի՞նչ հրաշալի դաղանիք . . . :

Անցեալ հինդշաբթի դիշեր ընդ բարձր հովանաւորութեամբ Անդրիոյ դեսպան Վսեմ. Հէնրի Լէեըրտի ի նպաստ Դարոցասիրաց Արեւելեան ընկերութեան տրուելիք պարահանդէսը խնամ չքեղ եւ կանոնաւոր կերպով կատարուեցաւ ի ներկայութեան 5—600 ի չափ պատուաւոր ազգայնոց :

Թէ եւ գեսպանը ներկայ չէր, բայց գեսպանատան պաշտօնեայք կը հակէին հանդէսը եւ ընտանեկան մը չծագելով հանդիսականք մինչեւ ատեօտ գուարճանալով եւ զբօսնելով առնային գոհունակութեամբ մեկնեցան։

Սոյն գիշերը մինչ հասոյթ գոյանալը տակաւին յայտնի չէ։

Գոհութեամբ լսեցինք որ այս անգամ երգնկայի առաջնորդ Գեր. Հմայեակ Ե. վարդապետ ի Դրան կոչմանէ մէճլիսիյի երրորդ կարգի պատուանշանը առած եր։

Ի ՑԳԱԼԻ ՄԱՀ

ՏԻԿԻՆ ՎԻՐԳԻԼԷ Թ. ՊԷԿԵԱՆԻ

Իմաստութեան ճակատէն ծագիկ մը թոռմեցաւ։ Աղջիկ՝ բարեկիրթ եւ լուսամիտ մայր մը կորնչուց. Պէկեան գերդաստանը՝ մատաղ հարսնեակ մը. Աբէտճեան ընտանիքը՝ մանկամարդ օրիորդ մը . . . ։

Այս լուսահոգի ծաղիկը, այս գաստիարակեալ մայրը, այս վարդապետակ կինը, և նա զեղի աղջիկը՝ Տիկին Վիրգինէ Թ. Պէկեանն էր, որուն յուղարկաւորութեան ախուր արարողութիւնը կատարուեցաւ խիստ մեծաշուք կերպիւ անցեալ կիւրակէ՝ ի Բերա։ Ա՜հ, ճիշդ այն օրը մարեցաւ գժբաղդ Վիրգինէի պայծառ արեւը, որ իւր հարսանեկան արեւագարձն էր։

Անհնար է մարդ, որչափ ալ Սոոյիկեան ըլլայ, այսպիսի վաղաժամկի գերեզմանի մը առջեւ կանգ չառնու, և չարտասուէ . . ։

Աղջէն նոյն օրը՝ Հայր Օրմանեան, բանաստեղծ արտօսր վարդեց իւր խօսած հոգեշարժ դամբանականովը ներկայ գտնուող ղեկավարներուն եւ հանդիսականներուն ։

Աղջին բոլոր ընտրելագոյն մասը ներկայ կը գտնուի ի՛ պատիւ հանգուցեալին ։

Անօթի չէին մեզ Տիկին Վիրգինէի բարեմասնութիւնները, անձնական ձիրքերը։

Առաքինի էր՝ բառին կատարեալ նշանակութեամբը ։

Թէեւ ինքը վախճուկ՝ բայց սեթեւեթեալ ցոյցերէ բնաւ չէր ախորժեր ։

Իրեն պարապոյ ժամերը՝ ընթերցմամբ կ'անցնէր ։

Իր մայրենի լեզուն լաւ մշակելէ ետքը, օտար լեզուաց մէջ ալ յառաջադիմութիւն ըրած էր ։

Անհատական սոյն ամէն բարեմասնութիւններով օժտեալ կին մը՝ կորանգուցինք անցեալ կիւրակէ օրը՝ Տիկին Վիրգինէի տարաժամեան ուամբը, որուն համար մեր սրտին խորին ցաւակցութիւնը կրկնակի յայտնել թէ՝ մեր պատուարժան բարեկամ՝ մեծայարգ Պէկեան Թադէոս էֆէնտիին, որուն ամուսինն և պատկն էր։ և թէ Աբէտճեան աղնիւ գերդաստանին՝ որուն անժառամ վառքն ու երկնաճաճանչ ղարդն էր ։

Երանի՛ թէ աղջէ՝ իւր ամէն մեկ գպրոցներէն, տարին մէկ մեկ հատ այսպիսի կրթեալ վէրջիներ յարուցաներ , . . և հայկական տարեգրութեանց մէջ անմեռ հայկական նուհեայ անուններ անմահացներ ։

ՍՐՏԻՆ ԵՐԿԻՆ

Վէրսայլի մէջ ժիւլ Ֆաֆրի թաղման օրը հետեւեալ դէպքը տեղի ունեցաւ ։

Դադաղին կարգը ննջեցեալին տանը առջեւ կապասը, տաճար երթալու ժամուն ։

Պահապան գինուոր մը խօսքը կառապանին ուղղելով,

— Անշուշտ, ալ կողմի առաջին վտակին պիտի անցնենք այնպես չէ ։

Կառապանը պահ մը վարանելով, — Անկարելի է այդ մեռեալը կատարեալ ձախակողմ

Հան մ'էր պէտք է որ ձախ կողմի փողոցներէն անցուևեմք։

* * *

Ալանի օրիորդը չորս տարեկան էր, իւր մեծ քոյրը, ղինքը պատարագի տանելով, կը պատուիրէ որ աղօթք ընէ։ Օրիորդը եկեղեցի մտնելով, ծունկի կուգայ հանդարտութեամբ, յետոյ խաչ հանելով կըսէ «յանուն Հօր . . .» բայց յանկարծ միւս բառը կորնչուննելով, կը չփոթի, կը մնառէ, եւ վերջապէս բաւական յոդնելէն վերջը, չդտնելով յանկարծ բարձր ձայնով կաղաղակէ, իւր քրոջը դառնալով՝ «Մարիամ, Մարիամ, ըսէ ինձի, Որդին ո՞ւր է կորնցուցի Որդին։

* * *

Պարոնին մէկը իւր տիրոջմէն 15 օր վաղանս կը խնդրէ իր դործերէն բացակայ գըտնուելու համար։

Տէրը զարմանք կը յայտնէ այսչափ երկար բացակայութեան համար։

Երկու շաբաթը բան մը ըսել չէ վարպետ, աչքդ բանաս գոցես կանցնի, մանաւանդ այսպէս կարճ օրերու մէջ։

* * *

Էմիլ տը Ժիւաարտէն Բալէ—Ռուայեալի սրայները յաճախած ատեն։

— Ի՞նչ պիտի ընէիր եթէ Գաղիացւոց կայսր ըլլայի կը հարցնէ իշխանը։

— Իշխան, ձեր թագաւորութեան բոլոր օրերը Պէլճիդայ կանցնէի։

— Իմ թագաւորութեանս բոլոր օրե՞ր։

— Ո՛հ տէր իմ, կը յարէ Ժիւաարտէն ժըպտելով, շատ երկար չըտեւեր անշուշտ։

* * *

Երէք Գաղիացի գինուոր Մարսիլիոյ ծովեզերին վրայ կը պատահէին դիշեր մը, երեք գինուորներէն մին Բարիզցի էր մին Բասքոնեացի, միւսն ալ Մարսիլեացի։

Բարիզցին ըսաւ որ սա ծովը մեզմէն ըլլայ, աշխարհի տարածութեամբ թուղթի մը ծայրին 9 թիւ մը դնելով մեզմէն մինչեւ հատիկը գերծ գրէի, լինչ դուսմար որ ըլլայ նոյնչափ ոսկի ունենայի, դուն լինչ կուղես որ ունենայիր հարցուց Բասքոնեացիին։

— Ես քու ունեցածէդ միլեօն մը աւելի ունենալ կուզէի, հապա դո՞ն լինչ ըլլալ կուղէիր հարցուց Մարսիլեացիին։

— Ես ըսաւ Մարսիլեացին, կը փափաքէի որ ձեր ըսածներըը իրաւ ըլլար, ես ալ ձեր ժառանգորդը ըլլայի, սա պայմանաւ որ ամմիջապէս մեռնիք։

ՄՕՏՕՑԻ ՀԱԿԱՌԱԿ ԿԱՏՈՒ ՄԸ

Այս տարուան գլխարկներուն մտան որչափ սիրուն ալ է նէ, բայց եւ այնպէս վտանգէ ալ զերծ չէ. հետեւեալ ծիծաղաշարժ եւ սրտաչարժ դէպքը որ քանի մը օր առաջ Բերայի մէջ տեղի ունեցեր է, կը հաստատէ մեր այս ըսածը։

Ազնուական գերդաստան մը կառաջ բռնկերով մը այցելութիւն կուտայ իւր ծանօթ ընտանիքներէն մէկուն, կանանց մէջ լինչպէս սովորութիւն է, ատ մէջ գլխարկով չեն նստիր, եւ մէկզմէկու այցելութիւն տալու գացած առեններն նախ մէկզմէկ քարեւելէ առաջ հիւրերուն գլխարկները կը հանեն եւ տեղ մը կը դնեն եւ յետոյ սեռակցութեան կսկսին, այսպէս ալ յիշեալ ընտանիքը սայն ընտանեաց գլխարկները վար առնելով սենեակի մը մէջ կը դնեն եւ կըսկըսին մինչեւ երեկոյեան ժամը տասնեւմէկը սեռակցելով ազատ օր մը անցնել։

Եւ երբ հիւրերը ժամանակը անցաւ ըսելով երթալու պատրաստութիւն կը սեռանեն եւ գլխարկները դրուած սենեակին դռնէն ներս կը մտնեն, յանկարծ կը սեռանեն որ իրենց երկերկու ոսկի առած այն դեղեցիկ գլխարկները եւ վրայի սիրուն թռչունները տանը ավելի կատուն բզիկ բզիկ ընելով տակէն մըտեր վրայէն դուրս է ելած։

Ատոր վրայ, բարկութիւն, ծիծաղ, սիրտ կոտրում, չար տահաթ, բարի տահաթ, մէկզմէկ լսա-

նուելով սանը մէջ կսկսի վայնասուն մըն է վրթիլ ։

« Գա՛ , երկու աչկիդ պէպէքը քէօրնա հէմէն թէքիր* , ճղիկ ճղիկ ելլաս պիւէկլիմ , իս մահման տղերը հանդպցուցիր ։

— Գա՛ , Մարեամ հանըմ դող մելլար , ինչ ընենք պան մի քի եղեր է. ողջութիւն ըլլայ , մենք հիմայ մինակ տուն երթալը կը մտմտանք կոր ։

— Ամա մի ըսեր աղջիկ , աս եղած պաներ , լուած պաներ , սա նայէ կիւղէլիմ չաբխաները ճըղակըտոր է հաներ , ճզակատր ելլա պիւէքիմ , սա իրաւը չան սուրաթը ծառքս անցնինէ կոյ ես թէքէյին պան մը պիտի դարնեմ սատկեցնեմ ։

— Տուտու դուն ալ կատուէս ինչ կուղես խապահաթը քու քովդ է դուռը ինչո՞ւ բայ կը ճդես կոր , հայվանը ինչ խապահաթ ունի ։

— Հիմա քեզի ալ կը պաչլայիմ սա կող չունին տանք թէր մի ելլար , անցած օր ես աղապայիդ չըսի ըսէյն նէ խաչոր մասոր կը մեռցնէր , օճախին տակէն սանկ տարնամ ըսելուս չը մնաց խօսխոճաման խզարդմային կտորը դուռուդ , հարըդ չկայե վիրայ կըսէքի՝ քարը կէթիրտիմ էթ պու սէֆկր նէ չափուկ թիւքէնտի , ես կէնէ խաթուն ըլլալուս ծանիկը պիւէ չը հանեցի ։

— Տահա ինչ խոտր իֆթիրա կա նէ ըրէ , ան զաւալըն ինչ դիտէ , գիտնալով պան մը չէ ես ըրածը ։

— Նա՞սըլ գիտնալով չէ նամքէօր չուտը , հէմէն անճախ գիյան տայ , նայէ օր մը օրանց մուկ մը պռնած ունի՞ , մուկերը տունին մէջ ճիրթի կը խապան կոր հոգը պիւէ չէ ։

— Իմ կատուս մուկ պռնելու կատու չէ ,

— Հիմայ կիտես պերանս մի պանար տալ ։

— Ձանըմ արթըխ ինչ եղաւ եղաւ , աս խօսքերը ֆայտայ մը ունի՞ զաթը մուրթնեց օրթալըխը , չարխին տանի , օրն ելլա խապան չելլայ , գիյան քէնէսի չափուք տօլար ։

— Ախէրիմ քուրուք իչտէ աս ըսէ ալ պան մը մըսեր ըսելով չաբխալը հիւրերը առանց չաբխայի բամնուեցան ։

---

* Թէքերը ստուգեցինք որ կատուին անունն է եղեր ։ Ծ. Խ.

ԲՕՆՄԸ ՆԷ ԿԵՐԹԱՑ ԹՈՂ ՏՈՒԻ ՈՐ ԵՐԹԱՑ

Աւ քեզի աղուոր նագպրաի մը , ամեն խօսակցութեան , ամեն վիճաբանութեան և ամեն դիտողութեան սկիզբն ու վերջը ։

Եւ միթէ քրաւունք չունե՞նք այսպէս ըսելու , քանի որ տասնեւիններորդ դարու համբաւաւոր չարլաթանութեան իրը գոհացուցիչ եղրակացութիւն մը՝ կայ և կը մնայ այս առածը ։

Եթէ ժամանակին դիտցած ըլլար այս առածին հեղինակը , թէ տասնեւիններորդ դարու մէջ մեծ դեր մը պիտի ունենայ իւր հեղինակած առածը , թերևս աւելի գեղեցիկ և աւելի զարդարուն ոճով մը հեղինակէր զայն ։

Մեր այս ըսածը ապացուցանելու համար պէտք չէ երբեմն և իսկապէս տաղտացուցիչ , բայց այժմ փաստաբանութիւն և տրամաբանութիւն անունը կրող ճոռոմաբանութիւնները ընել , այլ մտնենք ժողովրդականութեան մէջ , և հոն կը տեսնենք ամեն ինչ ։

Նախ մտնենք սրճարաններն ու գինետուները և այլ հասարակաց զբօսատեղիները , կը տեսնենք խումբ խումբ Տարգիկ , բոլորուած սեղաններու շուրջը ոտքով , ձեռքով և այլ և այլ ձեւերով կը խօսակցին՝ դանազան նիւթերու վրայ , ոմանք իրենց արհեստին , ոմանք իրենց ապրուստին վրայ , ոմանք ընտանեկան զեղխութեանց , անկարգութեանց և նորաձեւութեանց վրայ , ոմանք ազգային քննդիրներու դատաստանական և ընդհանուր ժողովոց վրայ , ոմանք քաղաքական խնդիրներու և ոմանք առեւտրոց նուաղութեան վրայ , մէկը կարծիք մը կը յայտնէ , միւսը կը հերքէ , մէկը ի լոյս բան մը կըսէ , միւսը անկարելի և չըլլալիք բան մը կը նկատէ զայն . մէկը կը դանդատի թէ սատկ չը կրնար շահիլ և թէ իր ապրուստն ալ դըժուարացած է , միւսը կերկըրդէ զայն , և ա նոր ձայնակից կը հանդիսանայ , թէ և կանո-

նաւոր վիճակ մ՚ալ ունենայ, վերջապէս խոր-հրդածութիւնները կերկարեն, չորս ½կողմէն կարծիքներ կը թափին, վիճաբանութեան ծայրը կը բերէ, երթալով ժամանակը կանցնի և սրճարանապետը կամ դիւնեպանը խանութը դոցելու կը պատրաստուի, որով ամբոխը մեկնմեկնիկ ղատուելու պէտքը կզգայ և իւրաքանչիւր ոք կաճապարէ բացուած խօսակցութեան վերջ մը տալ, և կը յաջողի ըսելով,

— Ատա՛ր, բան մըն է կերթայ, թող տուր որ երթայ:

Եւ դիշերը բարին կոխելով մեկզմեկիկ կը ղատուին, կարծես թէ ասոր խօսակցութեան նիւթ եղող խնդիրն իր լուծումը կը դտնէ:

Երբոր մեկը իր առնելիքը ուզելու համար պարտատիրոջ քովը կերթայ, պարտատէրը ժամանակին վրայ այլ և այլ առարկութիւններ մեջ կը բերէ, պարտապանջը սպասելով որ ստակ առնելու ժամանակը դայ, անոր բոլոր ըսած-ներուն իրաւունք տալով հանդերձ, խօսքը կարճ կապելու համար մի քանի անդամներ կը կըրկնէ:

— Ատամ դուն ալ, բան մըն է կերթայ թող տուր որ երթայ . . . ինչ որ է՛, սա մեր:

— Բայց դիտես որ ծայրը մեզ կը դպչի,

— Իրաւունք ունիս:

— Ուրուտուրներուն մեծամեծ ճլաս կուտայ:

— Իրաւ ես . . . :

— Առնելիքներդ առնելու անկարող կըլլաս . . . .

— Ճշմարիտ է . . .

— Պղկ ատո, ատանկ բաներուն նայելու չէն մը:

— Իրաւունք ունիս, բայց որի՞ հոգ բան մըն է կերթայ թող տուր որ երթայ . . ինչ է նէ սա մեր . . .

— Եղբայր մենք հիմայ ամեն բանէ վազ անցած, սա դոնէ մեր օրական պէտքը չտեսնե՞ կարող ըլլանք, ան ալ չկայ:

— Իրա՛ւ անհանգէ . . :

— Բայց եկու տես որ դէմատուր բան ալ ան է, դիտես ա՛, հիմայ ամեն բան կանխիկէ:

— Ի՞նչ ըսել է:

— Ջեմ դիտեր, ատանկ երթայ նէ վըճ-ջերնիս գէշ պիտի ըլլայ, ինծի անհանգ կերե-ւայ:

— Ատատւած ինք ողորմի, ղերէ, բան մըն է կերթայ թող տուր որ երթայ: Հիմա սա մեր առ . . .

— Ձանըմ Ատատւած ինչ ընէ, ամեն ալ մեր մեղքէն է . . . Հիմայ նայէ, դիտեմ որ դուն ան տեղուանքները չես ա՛, ինչ է նէ, սա քեզի . . .

— Ձանըմ ի՞նչ ըսել է, բան մը քի ամե-նուս դլուխն է, հիմայ ատանկ է նանկ է ան կըլլել հոգի տաղու չկ՚ ետա ինչ որ է քիչ չատ դործ մը դարձնելու է:

— Հա՛, Ատատւած ողորմի մեռելներուդ հոգւոյն, ես ալ ատ պիտի ըսէի, նայէ հիմայ պէտքը չէր որ այսօր քեզի քիչ չատ ստակ տա-յի, բայց չըլլար կոր, չըլլար կոր վէսսելամ . . . բան մըն է կերթայ, թող տուր որ երթայ:

Պարտապանջը առած պատասխանին վը-րայ ապշած, մնաս բարովը կը կոխէ ու կատ-նէ կը քալէ:

Երկու բարեկամ մէկ տեղ դալով, մէկ ու-րիշ բարեկամներնուն ընտանեկան և առևտը-րական վիճակը անոր ըրած աշխորժ ծախքե-րը, կնկանը դեղխութիւնները տանը չտալու-թիւնները իրենց խօսակցութեան նիւթ կընտ-րեն,

— Պղկ եղբայր, իմ խելքս չը հասնիր, ատ որչափ ծախք, ատ որչափ ծախք, կարծես թէ հաղարներով ոսկի ունի:

— Հապա տունը երթալու ըլլան նէ, ի՞նչ պիտի ընես, կարծես թէ պէյի մը տուն է, աչքի այվազ, ալ ամեն բան ատոր համեմատ:

— Ձեմ դիտեր, ես աղեկ չեմ տեսնար, թեթի պնակ կուզայ որ ասոր վերջը դեչ պիտի ըլլայ։

— Ատամ, դուն ալ, բան մըն է կերթայ թող տուր որ երթայ, հիմայ վերջը մտածո՞ղը ով է։

Ա՛յս ալ այսպես,

— Պ. Յակոբ, ի՞նչ ըրիր դատտ լմնցա՞ւ,

— Զդէ Ատուածդ սիրես, ասանկ երթայ նէ լմննալիք ալ չունի։

— Ինչո՞ւ, միթէ դատաստանական խորհուրդը չէ՞ դումարիր կոր։

— Ամեն չարթու, բայց եղբայր, դործ լըմնցուցած չունին որ, բան չունիս նէ դնա եկուր։

— Ատանկ բա՞ն կըլլայ, բողոք մը տուր։

— Բան չունիս նէ բողոք տուր։ Նայող ո՛վ պիտուղ ո՛վ, բան մըն է կերթայ թող տուր որ երթայ, մնացս բարով։

Ա՛յս ալ այսպես կը լմննայ։

Դեռ երեկ առաւոտ Իսկիւտարի չորեքշաբթի պատահար կինը մը կամուրջ եկած տանեն իր գովի երիտասարդին։

— Ծո Ստեփան, սըտնք ինչ պիտիմ պահեր են, ասանկ առատուն կանուխ, աճալ առնայիլ պիտիմներդավ ոնըրկե կուգան կոր։

— Որի՞ համար ես տուտու։

— Ծո նա՛ իշտե, կնիկ են, աղիկ են, ի՞նչ են։

— Քա տուտու, պատնք պալօչն ես կը դառնան կոր։

— Քա վոյ, վայ մեղքիս, զահէր պալօ կըսեն նէ, ասանկ ճահիլ ճիւհիւլները աճալ առնայիլ հէյէվներու կը խօթէ հա՞, աճապա առնք տէրուըտանք չունի՞ նե։

— Տուտու, չես նայիր, ամենուն քովը ալ մէկ մէկ երեկ մարդ կայ, որին աղբարը, որին երեկը...

— Ծո զահէր պատնք ալ խենդևոյեր են, չէյտեմ Աստուած լինք ոդորմի, բան մըն է կերթայ, թող տուր որ երթայ։

Պատնք՞ ալ այսպէսով կը լռեն և կը շարունակեն ճամբանին։

Երեկ դիշերը Բերայի դբօսարաններէն մէյն մէջ,

— Թովմաս պէյ, քաղաքականէ՞ն ինչ լուր։

— Ի՞նչ լուր կուզես, այնպիսի պատեհի մը մէջ կապրինք, յորում գլխաւոր քաղաքագէտներն իսկ կարծեմ չեն կարող դուշակել, ալ ո՛ւր կը մնանք մենք։

— Իրաւունք ունիք, բայց երեկուան Պէրլինի մէկ հեռագիրը բաւական դոհացուցիչ էր։

— Ի՞նչպէս։

— Ինչպէս պիտի ըլլայ, Պէրլինի գաշնագրութիւնը ամբողջ գործադրուած է եղեր։

— Ամբողջ գործադրուա՞ծ . . . ուրիշ ուրիշ։

— Ուրիշ կարեւոր բան չկայ. եա միայն Անգղիոյ բռնած ընթացքին վրայ զարմացած եմ; այսօր ուրիշ՝ վաղն ալ ուրիշ, չեմ դիտեր ի՞նչպէս բան է։

— Ի՞նչպէս բան պիտի ըլլայ, չըսի՞ որ իրենք ալ չեն դիտեր, իշմէ՛ բան մընէ կերթայ թող տուր որ երթայ։

ԴԻՄԱԿ

(Շարունակելի)

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Բերայ տան մը մէջ պարապ սենեակ մը կայ եղեր վարձու տրուելիք. անցեալ օր սոյն սենեակը վարձելու մտօք ջերմեռանդ մայրաքաղաքացի մը կերթայ այն տանը դուռը կը զարնէ, և դուռն է բացուելով ներս կը մտնէ ու կը հարցնէ։

— Պա՛ եվոե քիրալըք պօշ օտայ կ'ար ըմըշ ածապ կէօրէպիլի՞միդ։

— Էվէլէմ, վար ապը, իսաէք էտերահնիդ չըքըպ կէղէպիլերահնիդ, կը պատասխանէն։

— Ֆադալի տուր էվէլցայ սիղէ պիր չէյ ասըրայըմ, ոօրնատան աղնամատան էվսէն իչէրի կերաիք ամա։

— Սօրապիլերահնիդ։

— Պու էվին իչինտէքիլէր Հասունլո՞մի մի տիրլեր անդիհասունիսա մի։

— Նէտե՞ն ոօրատունուդ, ասյքի իբի օղլուարըմ անդիհասունիսա տիրլեր ֆադալի պիր կիւնաէն պիր կիւնէ էվին իչինտէ, օ հօրտայ լաֆըպ հիչ օղմամըշ ապը։

— Էօյլէ խսէ օղմադ, օղմադ, միւմքին տէյիլ, պօշ եէրէ ասպահլայըն կիւնահա կիրաիք, կիտէյիմ պիր պատարադ տահա կէօրէյիմ։

— Ֆա, ճանըմ տուրտունատա սէպէպլինի պիղէ տէ աղնատըն թէլայընդը նէ՞։

— Սէպէպի նէ՞ օլաճաք, անդիհասունիսդի տէյիմնինիդ, սիղին քալտունուդատան իչէրի կերմէսի պիլէ կիւնահա, ամանըմ պատէ ծուն ընը պաշըմա կէլտի ըսերով կառնէ կը քալէ։

* * *

— Օրթաղընդն հալի նասը՞ղ հօճայ նիկօղոս։

— Սօրմա, բէք ֆէնայ։

— Դաղէրճաճըլարատա քէսատընք օղո՞ր մու։

— Ասըլ քէսաթընդին քույտունունու դաղէրճաճըլարա սօր։

— Ա՛ճայիպ հալ, պէն խսէ դաղէրճաճը էսնաֆընը էյի պիր հալտէ պիրիհօրընդմ։

— Նէ՞ մինասիպէմ, պէօյէ պիր աղ աա՛հա սիւրերսէ պիդիմ էռնաֆ պամաճաք ապը, իրատ եօգ, մասրաֆ չօ՛ք, նասը՞ղ օլուր։

— Սէն օ գատար մէրաք էթմէ, դաղէլմաճընդը էռնաֆը տէտիւն էօյլէ բէք գօլայ, գօլայ, պամբմաղ, ֆադամի տիւնէտատա՝ եա, լանճընդը գալդարատա ծնա լինատ էթմէմ։

* * *

Ա՛յս տարուան եղած հարատնիքներն ալ նահանջ կըլլան կոր. անցեալ չարթաթ Պալատ հարսնիք մ՚եղեր, բայց պահակը կատարուելէն վերջը 2 ժամ չէ անցեր մուհասպէճներն ուրուելով կուբ մ՚է ծադեր եւ խաղանճիներուն մէջ պղինձ ծնծղան նման փնտան բռներ աղտոր մը բաժրը կիւթիւր ծեծէր գուբա են վռնաեր։

Նոյնպէս Սամաթիա ալ նմանօրինակ դէպք մը պատահելով պահակը ըլլալն մէկ ժամ վերջը մէկզմի կէ բաժնուէր են։ Արդե՞օք յանցանքը [illegible] նահանջ ըլլալն է որ այսպիսի դէպքեր չատ կը պատահին կոր, չէնէ այդ պահկները ընող քանանայից նարօտը փիւտուկ ըլլալուն համար է որ այսպէս չուտ մը կը բաժնուին կոր հարս ու փեսայ իրարմէ։

Դատաստ. խորհուրդին աչքը լո՛յս։

. . . Խմբագիր,

Կաղաչեմ որ ձեր լրագրոյն մէջ ապդարարել թէ վարժարանիս Փետր. 3 ի կատարուելիք վիճակահանութիւնը լինչ լինչ պատճառներով մինչ յԱպրիլ 15 յետաձգուած է։

1 Փետր. 1880 Հիմնադիր Տնօրէն
Եչնիգաբու Աղտանեան Վարժարանի
Թ. ՔԳՌԱՆ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Մաղաքիա վարդապետի Օրմանեան. — արտասանեալ ի լսարանի կրթասիրաց ընկերութեան յիւսկիւտար Ի 17 ՆՈԵՄԲԵՐ 1879

Կը գտնուի ամեն Հայ դրավաճառաց քով գին 3 ղուրուշ։

ԹՄԲԱԳԻՐ ՏՆՕՐԻՆ
ԳԷՈՐԳ Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. Ա. ՊԱՐՈՆԵԱՆ
11 Գուռգարու Պատրիարքարան փողոց 11